

BUTLLETI

DE

NOSTRA PARLA

Any I. - N.º 2.

PASSATGE DE SITGES, 1

Mahó Setembre 1923.

ES MALPARLAR DE SA GENT D'ARA

Renegaire, renegaire,
el verí que escups en l'aire
cau damunt ton mateix front!...
(JOAN DRAPER).

Tothom ho sab que sempre hi ha hagut un divorci marcadíssim entre ses llengos literaries i ses llengos vulgars o parladas. Assò ès arcaic. Ja s'explèndida Grecia, sa que donà sa primera paraula en ses lletres i ses arts, la sofria aquesta diferenciació; i Roma, sa superba ciutat imperial, tenia, com ès sabut, un *sermo nobilis* per sa gent el-levada i culta i un *sermo rusticus* per sa soldadesca i sa gent baixa.

Jo crec que sempre ho hem de veure així, i pretenir desfer aquesta llei de naturaleza ès voler cercar un moix en sis cames.

Però avui en dia hi ha un gran perill: a grans passes va fent via sa llengo popular envers s'embrutiment; se va fent més ampla sa fòssa que separa una i altra i vèim accentuarse sa finor des retorics i literats, al mateix temps que sa grolleria en es poble.

Posem atenció amb es nostro menorquí i veurem que de dia en dia es converteix en una parla rutinaria, i com una cosa salvatge, embrutidora i degradada, va morint en sa boca des poble. Hi ha individus que tenen es propi *dialecte personal* reduit a quatre interjeccions infames. Y no ès que ho facin per es gust de nafrar sa nostra parla; parlen així per vici, perque els hi sembla que assò fa mes homo.

Y noltros voldriem que tothom es convencés de que cada u ès responsable, per sa seva part, des perfeccionament o de sa deteriorització de sa llengo que ell empra. Ses coses que fan els individus i en particular colqu'uns individus influens, no resta sense exercí una acció més o menys intensa en els que l'escolten, el lilitgen o el miren fer.

Per aquesta raó no pot fer sa depuració ni sa unitat de sa llengo un tot sol, ni dos, ni tres; en semblant feina tothom hi dèu contribuir. I ha de desapareixe sa creença que té colcú, de que es llenguatge literari ha d'esser reflexe pur des parlat pes vulgus. Escolteu ço que va dir s'escriptor francès F. de Gelis: «Una llengo no pot romandre quieta en mitg d'una civilització qui fa via.»

Cada dia, cada hora que passa veim més clar que sa paraula pròpia ès com sa salut; la posseim sense pensar gens ni mica amb es benefici que mos produeix. Es espontània i roman encrostonada dins noltros, dins sa nostra ànima, i tan naturaleza nostra ès, que quan per una o altra circumstancia havem de deixar de parlar-le, sentim un secret enyorament i esperam amb ansia es moment en que podrem trobar una veu germana, que mos faci ressonar s'accent de ca-nostre, i allavores sentim una fonda satisfacció.

Deixem de banda totes ses absurditats que desfressen i fan malber sa nostra vera parla; s'alçi una veu forta qui faci una pura i noble campanya contra es renegar, i tothom col-labori en la tasca sanitaria que ès un d'els fins de *Nostra Parla*; combatre es malparlar.

Tot sigui fet per honra i gloria de sa Llengo Menorquina.

MARÇAL PASCUCHI

LIRICA

Teníem disposats, per a publicarlos avui, uns versos d'un escriptor foraster, com heu-rem de fer moltes vagades, perquè aquí, en es nostre temps, s'en escriuen poques de poe-sies. En es nostre hortet literari no se cull gaire d'aquesta fruita saborosa.

Pero a darrera hora hem rebut una carta closa des nostre bon amic En Pere Ballester, i hem frissat de obrirle, i dintre hi hem trobat uns versos.

I hem pensat que els de fora poden esperar i que els nostros llegidors també s'estima-rán més aquet fruit novell d'un escriptor qui ha conreuat tans de gèneres literaris, sempre amb èxit afalagador.

Per causa d'esser tant de ca-nostra el senyor Ballester, mos aturam de dir rès més. Ascoltem-lo a éll.

FRAGMENT

De dins la mar, damunt traïdor escull,
s'alça el meu llar, qual solitari agró.
El defensen dels vents i les onades
granats pedrenys i forts llenyams que un dia
foren costelles de malfraitxada nau.

Su-vora l'aigua, assegut i absort,
contempl dels elements la fúria inmensa.
Just serpotes de gola cavernosa,
els inflors s'encabriten i es retorcen,
al meu voltan trompent-se amb impotència.

Jo gòs d'aquesta ràbia ensordidora
que'a mos peus fon en blanca salivera.
Negres ratxes, fiblons, ronca tempesta,
de tot s'en riu ma caseta aïllada,
com riu l'infant les maternals carícies.

Ella riu, i jo sent en ma epidermis
el sanitó polsim dels escarxells.
Falaguer present! La mar destruidora
mina els fonaments de la rient caseta,
com minen els anys l'existència mia.

.....
PERE BALLESTER

JOCS FLORALS A FELANITX

Amb gran lluïment s'han celebrat a Felanitx els Jocs Florals organitzats per s'«Asso-ciació per la Cultura de Mallorca.»

Féu es discurs de gracies s'admirat poeta i Mestre en Gay Saber Mossen Llorenç Riber; i com tot lo seu, fôu una enfilada de idees màgiques.

Sa Flor Natural correspongué al jove prevère Mossen Bartomeu Guasp, per sa poesia «La Trohada».

Els accessits foren concedits a ses poesies «Doncelles oblidades» i «La oda tumultuosa» des poeta Català En Pere Salom Morera i Mossen Bartomeu Barceló, respectivament.

Per a sa poetesa Na Maria Antonia Penya fou s'Englantina per sa poesia «Terra amiga».

Primer accessit, a «Deu no em va fer Cavaller», anònima.

Segon accessit: «La Felanitxera», d'En Fransesc Seguí.

«Fra Lleó», de Fr. Jaume Roselló, frare franciscá de Lluchmajor, s'en va endur sa Viola.

Molts altres premis foren concedits a interessantíssims treballs, de que no podem parlar com voldriem, per falta de llòc.

CRONICA I NOTICIARI

Els amics de fòra

Ens han escrit diferents amics, demostrant simpatia per sa feina que tenim empresa.

Hem de fer menció especial d'En Rafel Cardona, En Jaume Olives i En M. Rubió Tudurí, advocat, de Barcelona; En Francesc Sintès, regidor de Alayor; i des de les nobles terres del Empordà s'ha enrecordat també de noltros N'Eusebi Gispert, mestre des Mercadal.

A tots moltes mercès, i contin que procurarem mereixe ses bones expressions amb que mos han afavorit.

Els confreres de la premsa

Tenim que agrair a *La Veu de Catalunya* ses paraules d'encoratjement amb que saluda sa nostra aparició.

Tambè havem rebut visita del setmanari catolic mallorquí *Llevant*; *L'Eco de Igualada*; *Nostra Parla* i *Butlletí de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*, de Barcelona; *Portaveu del Centre Excursionista Minerva*, de la Barceloneta.

Sien tots ells molt ben vinguts.

Una bona nova

Hem sentit a dir que uns quants menorquins que viuen a Barcelona tenen pensat establir un Centre que serveixi de punt de reunió als fills de sa nostra illa.

Totduna que sapiguem colca cosa mes, en donarem coneixement als nostros llegidors. Esteim a ses ordres del bons compatriotes, gustosos d'ajudarlos en lo que poguem.

«Associació per la Cultura de Mallorca»

Hem vist es «Quadern Mensual» d'aquesta associació germana, artísticament editat. La felicitem de tot bon cor.

Gap a Barcelona

Sen han anat a prosseguir sos estudis es nostro secretari En Marçal Pascuchi i els joves consocis N'Agustí Domenech, N'A. Pons Monjo, En Socías Amorós, i alguns altres.

D'allà enfora. no deixaran de treballar per honra i profit de Menorca.

Un bon llibret

Es Grup Excursionista «Minerva», de la Barceloneta, mos ha enviat, junt amb son *Portaveu*, un agradós llibret anomenat «L'Excursionisme Portic de la Sabiduria» on s'explica con s'ha de treure de ses excursions un bon profit, higienic, intel·lectual i moral.

Ens ha satisfet de tal manera que voldríem tenir prou espai per a copiar-ne qualque trosset.

Sa Colcada

Amb motiu de ses festes de la Mare de Déu de Gracia, patrona de sa ciutat de Mahó, s'ha passetjat pels nostros carrers, amb ses cerimonies de costum, sa tradicional colcada.

Ha fet de caixer senyor es donzell En Pere Montañez i Villalonga.
Que sia en hora bona.

Donatiu de llibres

Sa «Lliga Regionalista» de Barcelona mos ha fet present d'aquestes obres:

1. «La Nacionalitat Catalana» d'Enric Prat de la Riba.—2. «La actividad provincial».
- 3. «La llengua catalana a l'Ajuntament de Barcelona».—4. «El pensament català davant del conflicte europeu».—5. «Conferencia del Diputado a Cortes don Francisco Cambó en

el Teatro Principal el día 1.º de abril de 1917».—6. «Discursos contra la ley de Jurisdicciones».—7. Conferencia de don F. Cambó en el Teatro de Bellas de Donostia».—8. «Conferencia de don F. Cambó en los Campos Eliseos de Bilbao el día 28 de enero de 1917».—9. «Actuación regionalista de don Francisco Cambó».—10. «Sobre catalanismo estatista» de En Sans Buijas.

Tindrem aquets llibres dipositats a sa nostra incipient Biblioteca, i en podran dispondre els nostros consocis.

NOTA ADMINISTRATIVA

En veure tan petit aquet nostro BUTLLETÍ mensual, tothom compendrà que no podem fer-ne pagar res a ningú.

El repartim entre els socis de NOSTRA PARLA, i també el donarem a tot aquell qui mos lo demani. Els de fora bastará que mos escriguin una carta o una tarja postal.

Pero con no som rics, si algun dels nostros amics i companys, sense cap compromís, mos vol ajudar de sa manera que millor li paregui, n'estarem molt satisfets.

Més endavant, si podem viure i creixe, ja farem un'altra idea.

AURONELLES Y GINJOLES

Ja se'n han anat aquets aucellets, nascuts a canostrá, sense que sa gent s'entemés gaire.

Cada any, quan venen, fan molta joia, perque senyalen es bon temps de primavera, que tothom enyora, després des fret i de ses llargues ventades de s'hivern.

Prest les vèim com arriben i mos n'alegram; però quan parteixen, acabant s'estiu, ningú ho repara.

Sols al cap d'uns quants dies, qualcú s'en endona i diu: —Ja no hi són.

Y res més.

Ara vindran els tórts i ses cegues, animals forasters, que fugen de ses terres fredes del nord.

Ben arribades sien aquestes aus forasteres, que volen fruir ses hivernades dolces de sa nostra illa, aimada del sol; però aquestes visites, de cada any esperades, no mos lleven s'enyorança de ses auronelles i de ses ginjoles, que feren aquí sos nius i s'han enduit ses críes que aquí nasqueren.

Son nascudes aquí ses auronelles y ses ginjoles, y sen van a cercar son modo de viure a l'Àfrica, com aquells pagesos menorquins que van anar a treballar als jardins de la vora d'Alger, i molts no tornarán, perque trobaren per allà una bona vida i són casats i els seus fills són francesos, i bastans en caigueren quan sa guerra; però ses auronelles i ses ginjoles tornarán totes, quan vengui es bon temps, i aquí criarán altra vegada un any darrera s'altre, mentre hi hagi món.

¡Què més voldrien ses families que tenen gent seva qui es guanya la vida per terres d'Espanya, o d'Amèrica, o per altres indrets del món, sinó que vinguessin cada any, encara que llevores se'n entornassin, quan ve s'hivern, con ses auronelles y ses ginjoles!

¿Compreneu ara, llegidors nostros, per què en rallam de ses ginjoles i de ses auronelles?

Assò son coses petites, dirá qualcú.—I certament que ho son petites aquestes coses. Sempre ses coses del cor son petites i tendres i no les volen considerar els homos atrafegats en negocis i empreses i ambicions desmesurades

Però per noltros, dintre de sa nostra petitesa, té més valor s'anada o sa tornada de ses auronelles i de ses ginjoles menorquines, que no sa caiguda d'un ministeri, allà, enfora de ca-nostra, terres endins, enfora també de la mar nostra.

J. MIR